

Søndermark Kirkegaard.

Af Overassistent, Havebrugskandidat A. Hilsoe.

Da Solbjerg Kirkegaard i Løbet af faa Aar ikke kan udvides mere, og Flertallet af hjemfaldne Grave fornyes igen af Ejerne, har Frederiksberg Begravelsesvæsen de sidste Aar stadigt søgt at finde en større, passende Grund indenfor Frederiksberg Kommune til en ny Kirkegaard. Allerede for en Del Aar siden erhvervede man sig en ca. 6 ha stor Grund mellem Roskildevej og Magnoliavej, som man foreløbig udlejede til Gartneri.

I 1925 besluttedes det da paa denne Grund at anlægge en Kirkegaard, som skal kunne dække Forbruget i ca. 20 Aar, og Hr. Inspektør *Elers Nielsen*, Solbjerg Kir-

E. Elers Nielsen: Søndermark Kirkegaard. Maal ca. 1 : 2000.

kegaard, blev anmodet om at udarbejde en Plan til *Søndermark Kirkegaard*, som den nye Kirkegaard døbt. Terrænet er skævt firkantet og ret jævnt; største Fald er paa 2,0 m fra det nordøstre Hjørne til det sydvestre. Der var derfor ikke Brug for Terrasser og Trappeanlæg, og iøvrigt var Opgaven ret bundet. Det gjaldt om at udnytte Pladsen saa meget som muligt for saa længe som muligt at udskyde det Tidspunkt, da Frederiksbergs Borgere skal begraves helt ude i Brøndbyøster, hvor der er købt en Grund paa ca. 15 ha til en fremtidig Kirkegaard. Derefter blev der udskrevet en Arkitektkonkurrence om et Kapel-Krematorium med Beliggenhed omtrent midt paa Terrænet og Front mod Roskildevej. Som bekendt blev denne Konkurrence vundet af d'Hrr. Arkitekter Professor Edvard Thomsen og *Fritz Schlegel*, og Byggearbejdet paa-begyndtes Efteraaret 1927 (se Planen i V. K. 1928 S. 42-43).

Efter Konkurrencens Afslutning udarbejdedes den endelige Tegning til Kirkegaards-anlægget, som ses S. 25. Hovedaksen dannes af en 17 m bred og 85 m lang Plæne fra Indgangen paa Roskildevej op til Kapellets monumentale Hovedport, flankeret af to ca. 7 m brede, makadamiserede Alléer med Hestekastanietræer paa hver Side og afgrænset fra Gravstederne bagved med en ca. 2 m høj Thujahæk. Disse Alléer, der fører op paa to mindre Indgangsdøre, danner en kraftig Ramme om Kapellets Front og bort-eliminere Bygningsværkets Skævhed. Paa hver Side af Hovedindgangen skal bygges to ens, mindre Bygninger, den ene til Kontor og Krematoriebetjent, den anden til Tjenestebolig for Kirkegaardens Overgartner. Iøvrigt taler Planen for sig selv. De med *Ulmus Hørsholmii* beplantede, 5 m brede Køreveje i Firkant rundt paa Kirkegaarden og tværs over foran Kapellet er lagt saaledes, at man let kan køre med Hest og Vogn eller Bil saa nær de fleste Grave som muligt, hvilket bl. a. letter Renholdelsen meget. Langs denne Ringvej, der laves af Slagger fra Frederiksberg Forbrændingsanstalt, som danner en god Vejbelægning, sættes ogsaa Afrømningskasserne og Vandpostene. Alle Vejene er med Fortove, Kantsten og Kloakafløb for Overfladevandet. Afdelingerne omgives af 2 m høje Thujahække, og som Midtpunkt for hver Afdeling plantes et Par store Træer, saasom Bøg, Lind el. l. Læbæltet, der har til Opgave at skabe Afsondrethed fra den jagende Verden udenfor og Stilhed, Fred og Hygge indenfor, bestaar af ret hurtigvoksende, stedsegrønne Træer iblandet Birk. Det tilplantedes med temmelig smaa Planter i 1926 og maa nu siges at være vokset godt til.

Jorden er inddelt saa økonomisk som muligt i de mest gængse Gravstedsstørrelser. De større Gravsteder langs Hovedvejene og op mod Thujahækkene sælges med servitutbelagte, ens Hække, og der vil sikkert her kunne dannes nogle smukke Rækker Grave. Paa de aabne Pladser ved Bygningerne skal anlægges Urnehaver; bl. a. er det Mening at vest for Kapellet at anlægge en stor, fælles Urnegrav for dem, der ønsker helt at forblive ukendt for Efterverdenen.

Foreløbig skal kun Bygningerne og den nordøstre Fjerdedel af Kirkegaarden tages i Brug, og paa dette Stykke udførtes i Forsommeren 1928 de nødvendige Ingeniørarbejder som Dræning og Vejanlæg. Derefter toges fat paa det nødvendige Jordarbejde og Plantning. Sidst i Oktober var Plænen planeret og gennemgravet, parat til at blive tilsaaet nu til Foraaret, alle Kastanietræerne, de to store Thujahække bag disse og alle Elmtræerne plantede, saaledes at man allerede nu kan danne sig en lille Forestilling om det endelige Resultat.

* * *